

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

11 Vtrum dæmones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

enim, quem diligit signa, & effectus dilectionis, ergo de necessitate charitatis est, vt aliquis huiusmodi signa, & effectus inimicis exhibeat.

¶ 2. Præ. Math. 5. Dominus simul dicit. Diligite inimicos vestros, & benefacite his, qui oderunt vos: sed diligere inimicos est de necessitate charitatis, ergo & benefacere inimicis.

¶ Præ. Charitas amat non solum Deus, sed etiã proximus: sed * Gregor. dicit in Hom. Pente. quod amor Dei non potest esse otiosus. magna enim operatur, si est si definit operari, non est amor. ergo charitas, que habetur ad proximum, non potest esse sine operationis effectu: sed de necessitate charitatis est, vt omnis proximus diligatur, etiam inimicus: ergo de necessitate charitatis est, vt etiam ad inimicos signa, & effectus dilectionis ostendamus.

SED CONTRA est, quod Matth. 5. super illud, Benefacite his, qui oderunt vos, dicit * glo. quod benefacere inimicis, est cumulus perfectionis: sed id, quod pertinet ad perfectionem charitatis, non est de necessitate ipsius, ergo non est de necessitate charitatis, quod aliquis signa, & effectus dilectionis inimicis exhibeat.

RESPON. Dicendum, quod effectus, & signa charitatis ex interiori dilectione procedunt, & ei proportionantur. Dilectio autem interior ad inimicum in communi quidem est de necessitate præcepti absolute: in speciali autem est nõ absolute, sed secundum præparationem animi, vt supra dictum est.

SECUNDO DICENDUM est de effectu, & signo dilectionis exterioris exhibendo. Sunt enim quedam signa, vel beneficia dilectionis, que exhibentur proximis in communi, puta, cum aliquis orat pro omnibus fidelibus, vel pro toto populo: aut cum aliquod beneficium impendit aliquis toti communitati. Et talia beneficia, vel dilectionis signa, in inimicis exhibere est de necessitate præcepti. Si enim non exhiberetur inimicis, hoc pertineret ad liuorem vindictæ, contra id, quod dicitur Leuit. 19. Nõ quæres vltionem, & non eris memor iniuriæ ciuium tuorum. Aliaverò sunt beneficia, vel dilectionis signa, que quis exhibet particulariter aliquibus personis. Et talia beneficia, vel dilectionis signa inimicis exhibere nõ est de

NECESSITATE salutis, nisi secundum præparationem animi, vt. subueniatur eis in articulo necessitatis, secundum illud Prou. 25. Si esurierit inimicus tuus, ciba illi melle miscit, da illi potum. Sed quod præter articulum necessitatis huiusmodi beneficia aliquis inimicis exhibeat, pertinet ad perfectionem charitatis, per quam aliquis non solum cauet vinci a malo, quod necessitatis est, sed etiã vult in bono vincere malum, quod est etiam perfectionis: dum scilicet nõ solum cauet propter iniuriã sibi illatam detrahi ad odium, sed et propter sua beneficia interdicit inimicũ pertrahere ad suum amorem. Et per hoc patet responsio ad obiectionem.

ARTICVLVS X.

¶ Vtrum debeamus angelos ex charitate diligere.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod angelos ex charitate non debeamus diligere. Vt enim * Aug. dicit in lib. de doct. christia. Gemina est dilectio charitatis, scilicet Dei, & proximi: sed dilectio angelorum nõ continetur sub dilectione Dei, cum sint substantiæ create: nec etiam videtur contineri sub dilectione proximi, cum nõ communicent nobiscum in specie, ergo angeli non sunt ex charitate diligendi.

¶ 2. Præ. Magis conueniunt nobiscum bruta animalia, quã angeli. Nam nos, & bruta animalia sumus in eodem genere propinquo. Sed ad bruta animalia non habemus charitatem, vt supra dictum est. ergo etiam neque ad angelos.

¶ 3. Præ. Nihil est ita proprium amicorum, sicut conuiuere, vt dicitur in 8. * Eth. sed angeli nõ conuiuunt nobiscum, nec etiam eos videre possumus. ergo ad eos charitatis amicitiam habere non valeamus.

SED CONTRA est, quod * Aug. dicit in r. de doct. christia. Iam vero si vel cui præbendum a nobis est, vel a quo nobis præbendum est officium misericordie, recte proximus dicitur, manifestum est præcepto, quo iubemur diligere proximum, etiam sanctos angelos contineri, a quibus multa nobis misericordie impenduntur officia.

RESPON. Dicendum, quod amicitia charitatis, sicut supra dictum est, fundatur super communicatione beatitudinis aternæ, in cuius participatione communicant cum angelis homines. Dicitur enim Matthæ. 22. quod in resurrectione erunt homines, sicut angeli in celo. Et ideo manifestum est, quod amicitia charitatis etiam ad angelos se extendit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod proximus non solum dicitur communicatione speciei, sed etiam communicatione beneficiorum pertinentiũ ad vitam aternam, super qua communicatione amicitia charitatis fundatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod bruta animalia conueniunt nobiscum in genere propinquo ratione nature sensitivæ, secundum quã non sumus participes aternæ beatitudinis, sed secundum mentem rationalem, in qua communicamus cum angelis.

AD TERTIUM dicendum, quod angeli nõ conuiuunt nobis exteriori cõuersatione, que nobis est secundum sensitiuam naturam: conuiuimus tamen angelis secundum mentem imperfecte quidem in hac vita, perfecte autem in patria, sicut & supra dictum est.

ARTICVLVS XI.

¶ Vtrum debeamus demones ex charitate diligere.

AD VNDECIMUM sic proceditur. Videtur, quod demones ex charitate debeamus diligere. Angel enim sunt nobis proximi, in quantum communicamus cum eis in rationali mente: sed etiam demones sic nobiscum communicant, quia data naturalia in eis manent integra, scilicet esse, viuere, & intelligere, vt dicit * Dionys. in 4. cap. de diu. no. ergo debemus demones ex charitate diligere.

¶ 2. Præ. Demones differunt a beatis angelis differentia peccati, sicut & peccatores homines a iustis: sed iusti homines ex charitate diligunt peccatores, ergo etiam ex charitate debent diligere demones.

¶ 3. Præ. Illi, a quibus beneficia nobis impenduntur, debent a nobis ex charitate diligere, tãquã proximi, sicut patet ex autoritate * Aug. supra iuducta: sed demones nobis in multis sunt viles, dum nos tentando nobis coronas fabricant, sicut * Aug. dicit II. de ciuit. Dei: ergo demones sunt ex charitate diligendi.

SED CONTRA est, quod dicitur II. 28. Delebitur sedus vestrum cum morte, & pactum uestrum cum inferno nõ stabit: sed perfectio pacis, & fœderis est per charitatem. ergo ad demones, qui sunt inferni incolæ, & mortis procuratores, charitatem habere non debemus.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, in peccatoribus ex charitate debemus diligere naturã, peccatũ odire. In nomine autem demonis significatur

Prima Secundæ S. Thomæ, I 3 natura

Ar. 3. huius quæst. lib. 2. ca. 5. ante mediũ tom. 5.

lib. 1. c. 30. post mediũ tom. 3.

q. 25. art. 1.

q. 23. art. 1. ad 1.

3 di. 28. art. 5. Et di. 31. q. 2. ar. 3. q. 2. Et Ro. 13. c. 2. 2. fin.

* cap. 4. par. 4. parum a medio.

Ar. præced. arg. sed contra. Aug. lib. 11. cap. 17. tom. 5.

Ar. 6.

natura peccato deformata: & ideo daemones ex charitate non sunt diligendi. Et si non fiat nis in nomine, & qd referatur ad illos spiritus, qui daemones dicuntur, utrum sint ex charitate diligendi: respondendum est secundum praemissa, qd aliquid ex charitate diligitur dupliciter. Vno modo sicut ad quem amicitia habet, & sic ad illos spiritus charitatis amicitia habere non possumus. Pertinet. n. ad rationem amicitiae, ut amicos nostris bonum uelimus. Illud autem bonum uita aeterna, qd respicit charitas, spiritibus illis a Deo aeternaliter donatis, ex charitate uelle non possumus. Hoc. n. repugnaret charitati Dei, per qua eius iustitiam approbamus. Alio modo diligitur ali quid, sicut quod volumus permanere, ut bonum alterius, per quem modum ex charitate diligitur irrationales creaturas, in quantum volumus eas permanere ad gloriam Dei, & utilitatem hominum, ut supra dictum est. Et per hunc modum naturam daemorum etiam ex charitate diligere possumus: in quantum, scilicet uolumus illos spiritus in suis naturalibus conservari ad gloriam Dei.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod mens angelorum non habet impossibilitatem ad aeternam beatitudinem habendam, sicut habet mens daemorum: & ideo amicitia charitatis, quae fundatur super communicatione uita aeterna magis, quam super communicatione natura, habetur ad angelos, non autem ad daemones.

AD SECUNDVM dicendum, quod homines peccatores in hac uita habent possibilitatem perueniendi ad beatitudinem aeternam, quod non habent illi, qui sunt in inferno damnati, de quibus quatum ad hoc, est eadem ratio, sicut & de daemoneibus.

AD TERTIVM dicendum, quod utilitas, quae nobis ex daemoneibus prouenit, non est ex eorum intentione, sed ex ordinatione diuinae prouidentiae. Et ideo ex hoc non inducimur ad habendum amicitiam eorum: sed ad hoc quod simus Deo amici, qui eorum peruersam intentionem conuertit in nostram utilitatem.

¶ Super Questionis uigesimae quintae Articuli ultimum.

IN reliquis articulis eiusdem questionis, usque ad ultimam, nihil scribendum occurrit, in ultimo autem in responsione ad primum, daebium occurrit: quoniam iam dictum est, quod charitas est uirtus in specie sub una ratione formalis, omnia, ad quae se extendit diligit. Nunc uero dicitur, quod est diuersa ratio diligitatis in diuersis diligibilibus. Repugnare igitur adiuicem haec.

¶ Ad hoc dicitur, quod nulla est repugnancia inter dicta: sed explanatio unitatis & diuersitatis inueniatur in obiecto charitatis. Est siquidem in eo unitas formalis atoma quod ad rem, quae est obiectum formale charitatis. Est

ARTICVLVS XII.

¶ Vtrum conuenienter enumerentur quatuor ex charitate diligenda, scilicet Deus, proximus, corpus nostrum, & nos ipsi.

AD DVODECIMVM sic proceditur. Videtur, quod inconuenienter enumerentur quatuor ex charitate diligenda. Deus, proximus, corpus nostrum, & nos ipsi. Vt enim Augustinus dicit super Ioan. Qui non diligit Deum, nec seipsum diligit. In Dei ergo dilectione includitur dilectio sui ipsius. non ergo est alia dilectio sui ipsius, & alia dilectio Dei.

¶ 2. Praet. Pars non debet diuidi contra totum: sed corpus nostrum est quaedam pars nostri. non ergo debet diuidi quasi aliud diligibile corpus nostrum a nobis ipsis.

¶ 3. Praet. Sicut nos habemus corpus, ita est & proximus. Sicut ergo dilectio, qua quis diligit proximum, distinguit a dilectione, qua quis diligit seipsum: ita dilectio,

F qua quis diligit corpus proximi, debet distingui a dilectione, qua quis diligit corpus suum. non ergo conuenienter distinguuntur quatuor ex charitate diligenda. SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in 1. de doct. christi. Quatuor sunt diligenda, unum quod supra nos est, scilicet Deus: alterum, quod nos sumus: tertium, quod iuxta nos est, scilicet proximus: quartum, quod infra nos est, scilicet proprium corpus.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, amicitia charitatis super communicatione beatitudinis fundatur, in qua quidem communicatione unum quidem est, quod consideratur, ut principium influens beatitudinem, scilicet Deus. Aliud est beatitudinem directe participans, scilicet homo, & angelus. Tertium autem est id, ad quod per quamdam redundantiam beatitudo derivatur. corpus humanum. Id quidem quod est beatitudinem influens, est a ratione diligibile, quia est beatitudinis causa. Id autem quod est beatitudinem participans, potest esse duplici ratione diligibile, uel quia est unum nobiscum, uel quia est nobis sociatum in beatitudinis participatione: & secundum hoc sumuntur duo ex charitate diligibilia, prout, scilicet homo diligit & seipsum, & proximum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod diuersa habitudo diligentis ad diuersa diligibilia, facit diuersam rationem diligibilitatis, & secundum hoc quia est alia habitudo hominis diligentis ad Deum, & ad seipsum: propter hoc ponuntur duo diligibilia, cum dilectio unius sit causa dilectionis alterius. Unde ea remota, alia remouetur.

AD SECUNDVM dicendum, quod subiectum charitatis est mens rationalis, quae potest esse beatitudinis capax, ad quam corpus directe non attingit, sed solum per quantum dantiam. Et ideo homo secundum mentem, quae est principalis in homine, se diligit secundum charitatem, & alio modo proprium.

AD TERTIVM dicendum, quod homo diligit proximum & secundum animam, & secundum corpus ratione cuiusdam consociationis inter se. Et ideo ex parte proximi est tantum dilectionis. Unde corpus proximi non speciale diligibile.

QVAESTIO XXVI.

De ordine charitatis, in tredecim articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de ordine charitatis.

Artic. 3. huius qd.

Art. 3. huius quest.

3. di. 38. ar. 7. Et uirt. q. 2. ar. 7.

* Tract. 87. non remouet a sine to. 9.